

המלצות עיתון 77

אמיל חביבי: "סראיא, בת השד הרע"; הספריה החדשה; הקיבוץ המאוחד; 1993; 169 עמ'.

חביבי מגדיר את הרומן כ"הוראפיייה" – מעשייה (בעברית) זו מסופרת מפי ועל סופר פלסטיני חיפאי, בן דמותו של המחבר עצמו, ובהקבלה אליו (או הוזה?), מצוי עבדאללה – דיגי מוואי ניסנס.

הרומן הוא סוג של שחזור, מסע בעקבות פלסטיני על-פני-48, ויזה דולורוזה כמושג וכאתר שבמורדות הכרמל, מעלה עולם שנעלם.

חביבי שזור ספיספ של זכרונות, פנטסיות, נופים ופולקלור.

סראיא הבאה ונעלמת היא גם נערה בשר ודם וגם רוח המקמה, והיא משמשת קטליזטור למסע הזכרות ומושא לערגה:

"והוא מספר, וחוזר ומספר, וממשיך את החיוראפיייה שלו מתוך תקווה שיעלילה למצוא את הרגע הראשון ההוא, עת נתלו עיניו בעיניה של סראיא" ועמ' 82.

לשון הסיפור וכמוה לשון התרגום עליו הופקד אנטון שמאס, עשירה פיוטית ואותנטית.

בעקבות עבדאללה סראיא וכל השאר, מתאפשרת כניסה לעולם לא ידוע לקורא הישראלי ונחשפת זווית ראייה קסומה וכאיבה כאחד. מומלץ!

אהרון אפלפלד: טמיון; כתר. סדרת צד התפר; 1993; 115 עמ'.

ספרו החדש של אפלפלד מספר את סיפורו של קארל, יהודי מומר בעירה אוסטריית קטנה בתחילת המאה, ואת תהליך ההוודעותו לעצמו, למשפחתו וליהדותו.

צבי עצמון: קורטקסט; כרמל ירושלים; 1993; 70 עמ'.

ספרו השישי של עצמון עוסק ביחסים שבין גוף ונפש, חומר ורוח. הדבר אף משתקף בשמו של הספר, ש"נוצר מתוך היתוך הגוף עם הרוח" ומשלב בין הקורטקס – פיסה של חומר מוחי, עם הטקסט – השירה.

אהרן צייטלין: ברנה, אסתרה, וייצמן השני, שלושה מחזות; הוצאת מאגנס-ירושלים; תשנ"ג; 231 עמ'.

שלושה מחזות: "ברנה" – פיוט רומטי בשלוש מערכות, "קאזימיר הגדול" – מיסטרית יהודית פולנית בארבע מערכות, "המלוכה היהודית או וייצמן השני" – שפיל בארבע-עשרה תמונות. שלושת המחזות נכתבו על-ידי אהרן צייטלין – סופר, עיתונאי, מתרגם והוגה דעות, דמות מרכזית בין כותבי היידיש בפולין, בין שתי מלחמות העולם. ערך והוסיף פתח דבר ומבוא – יחיאל שינטוך

דן פגיס: השיר דבור על אופניו – מחקרים ומסות בשירה העברית של ימי הביניים; ערך והוסיף פתח דבר: עזרא פליישר; 386 עמ'.

שישה-עשר מחקרים ומסות המופיעים בספר זה, הם מרבית מחקרי הבודדים של פגיס בתחום שירת ימי הביניים העברית. פגיס התמקד וחיפש בעיקר בתחום שירת החול של ימי הביניים.

פגיס הוזקק, בדומה לפגיס המשורר – מדייק. מחדש. חד וחד-משמעי. תמיד מעשיר.

גרשון זקור. הספרות אז, כאן ועכשיו; זמורה-ניתין; 1993; 330 עמ'.

שקד, הותן פרט ישראל 1993, בוחר בספרו נושאים מרכזיים בספרות העברית: היחסים שבין הספרות והמורלים הספרותיים של שנות ה-60' לבין הסיפורת של שנות ה-80'; הפקוד היצירה הספרותית במערכות החברה; ההתמודדות עם נושא השואה, ועוד.

נתן שוחם: נקניקיות חמות. הוצאת ספרית פועלים – ידיעות אחרונות, 1993; 186 עמ'.

משורר-עולה מרוסיה מנסה לרתום ייקה איש עכקים לייסוד ביטאון ספרותי, גאון פינגסי מנסה לפענח את חידתו של שומר בנק מסתורי, קצין נתקף אימה בחדר האטום, יורד עשיר בא חשבון עם עברו, וזלוח תיק ועוזב קיבוץ טרי מול בנו – עורך דין בורגני ומצליח, זוג צעיר מול שידור חדשות בטלוויזיה, שני אנשי מיס'ד במרדף הדדי-קפאקאי, ופיגוע חבלני שקורבנו אינטלקטואלית מן השמאל. שמונה סיפורים בהם מתנפצים מיתוסים, ומציאויות פוליטיות מסתככות במצבים נפשיים או משפחתיים, יוצרים ספיספ תמונות מצב מעכשיו ומכאן, רהוט וקולח.

אהוד בן עזר: ג'דע. סיפורו של אברהם שפירא; יד יצחק בן צבי, עם עובד, 1993; 230 עמ'.

עוד ספר בסדרה "ראשונים בארץ", המיועדת לבני-הנעורים. והפעם סיפורו של שימר המושבה אברהם שפירא, המסופר בחן סיפורי הרפתקאות ואומץ.

"שירה אחרת: לקט מן השירה הגרמנית הפוסט-נאצית"; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 1993; 143 עמ'.

מבחר מייצג של חשובי המשוררים בגרמניה, שילדותם-נעוריהם היו בשנות המלחמה. מבין המיוצגים בספר: בוברובסקי, הורסט בינק, ברמן, האופס, פטר הס, הא. טרייכל, ה. טשקה, כריסטוף מקל, ר. קונצה, ג. קורט, שרה קירש, מ. קריגר, קרל מיקל.

מן הראוי להוסיף ששרה קירש היתה אורחת של פסטיבל המשוררים שנערך השנה בירושלים. זוהי שירה עות ביטוי, והומנית. לעיתים עורכת חשבון נפש עם עברו של העם הגרמני.

ידידה פלס, מתרגם ותיק שעשה בעבר מלאכה נאה בתרגומיו מן הפרוזה של אלוה לסקר שילר, חזר על כך גם בספר זה. תרגומו הנאמן מתעלה לא-פעם למלאכת מחשבת.

פרנסואה-הרנה דה שטובריאן: "אט אלה". "רנה"; תרגום: יורם ברונובסקי; הוצאת שוקן; 1993; 154 עמ'.

שתי יצירות מן המוקדמות והידועות של שטובריאן, אבי הורם הרומנטי בצרפת. "אט אלה": מסעו של צעיר אינדיאני בן-יעיר אל הפראות והיערות, ואהבתו האסורה אל אטאלה בת השבט.

"רנה": וידוי אוטוביוגרפי; ייסורי אהבה, לבטים ונדודים, כל זאת בצל הת הנוצרית. רנה שימש אב טיפוס לגיבור הרומנטי במאה התשע-עשרה.

תרגום, הערות ואחרית-דבר מאת יורם ברונובסקי.

דשע רבינוב: עלי כותרת; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 1993; 78 עמ'.

מבחר משיריו הישנים והחדשים של רבינוב, "זקן משוררי ישראל". חווית היסוד של שיריו היא הפגישה עם הטבע והנוף. השירה היא רומנטית, וכו בזמן גם "מודרנית בצורתה וברוחה".

מיכאל מירדן ואברהם יסעור (עריכה מדעית ומבוא); ת.ו. אדורנו – מ. הורקהיימר; אסכולת פרנקפורט; מגרמנית: דוד ארן; ספרית פועלים; 1993; 315 עמ'.

מבחר מכתביהם של אדורנו והורקהיים, מבכירי ההוגים של אסכולת פרנקפורט, שעליה נמנו גם וולטר בנימין, מרכוזה, פרנס ואחרים. בספר מאמרים על תיאוריה ביקורתית, ביקורת תרבות וחקרה, על טיודות האנטישמיות, על החורה הפרוידיאנית ודפוסי התעמולה הפשיסטית ועוד. העורכים הטיפו מבוא, ביבליוגרפיה ומפתח שמות.

צרויה שלו: "דקדתי עמדתי"; צד התפר; סיפורת עברית; כתר, 1993. 188 עמ'.

מי שהיתה בת, אשה, אם, מאהבת ונאהבת, מנסה להתחבר מחדש לעולם שאחזתה בו בשמטת ממנה. נסיון החיבור הוא סוג של חיפוש פנימה אל העבר, אל היזרון, אל החלום והסיטוט.

זהו חיפוש אחרי בית, משפחה והורים, זהות אימהית ונשית, בעל, מאהב ואהוב ובעיקר אחרי הבת-ילדה אבודה (או בלתי קיימת?).

כל אלה מתפוגגים ונבראים מחדש לסיורגין, כבקלידוסקופ. סגנון הכתיבה מיוחד ונועז, הסיטואציות מפנות את מקומן למטפורות עזות מבע"רצף המונות ומזועזעות אך גם משעשעות, נלעגות וגרוטסקיות, אך גם מלאכות.

פרננדו פסואה: כל חלומות העולם; מפורטוגזית; פרנסיסקו דה קוסטה רייס, יורם ברונובסקי; כרמל ירושלים, המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות, המפעל לתרגום ספרי מופת; 1993; 155 עמ'.

מבחר מכתביו של המשורר, הסופר והוגה הדעות הפורטוגלי. פסואה חילק עצמו בתהליך מודע לכמה משוררים, המדברים כל אחד בקול המיוחד לו, ובספר זה מבחר מיצירתם של המרכזיים בקולות אלו, ושל פסואה כשלעצמו – שירים, רשימות וכו'. זוויה בלאנקו כתב את המבוא. יורם ברונובסקי את אחרית הדבר.

זאב ו. ברויאר: שירת הקודש של ר' שלמה אבן גבירול – תוכן וצורה; הוצאת מאגנס – ירושלים; תשנ"ג; 402 עמ'.

הספר מתמקד בקשר שבין תוכן השירים לצורתם: "כיצד השפיעו התכנים על עיצוב התבניות ועל בחירתן, וכיצד שינו התבניות את אופיים ודרך מסירתם של התכנים".

משה בן-שאל: להתראות חיי – ביוגרפיה יומן בלוז; ידיעות-אחרונות; ספרי חמד; 1993; 207 עמ'.

יומן שהוא בעצם שני יומנים; הסטודנט לתיאטרון משטרסבורג של שנות החמישים, הוא הדיפלומט הישראלי בפרזו של שנות-התשעים. יומני הסטודנט פורשים עולם צבעוני אכזזי ותוסס, עני ברכוש אך עשיר ברוח, גלרית טיפוסים מרתקים, אמנות, ארוטיקה, מוסיקת בלוז והרבה להט נעורים.

יומני הדיפלומט פורשים מציאות מנוכרת מעט של גבר אינטלקטואלי ומפוכה, מעוגן היטב במציאות היומיומית, מוקף עיתונים, סלולוויזיה, ורדיו, מוטרד ממוג האיר וחולם על העבר.